

Sprawa C-826/21

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

22 grudnia 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Curtea de Apel București (Rumunia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

1 lipca 2021 r.

Strona powodowa w pierwszej instancji i strona wnosząca apelację:

Uniunea Producătorilor de Fonograme din România (UPFR)

Strona pozwana w pierwszej instancji i strona przeciwna w postępowaniu apelacyjnym:

Societatea Națională de Transport Feroviar de Călători (SNTFC)
„CFR Călători” SA

Przedmiot postępowania głównego

Apelacja od wyroku Tribunalul București (sądu okręgowego w Bukareszcie, Rumunia) oddalającego powództwo o odszkodowanie, w którym strona powodowa w pierwszej instancji i strona wnosząca apelację (zwana dalej „wnoszącą apelację”) wnosi o zasądzenie od strony pozwanej w pierwszej instancji i strony przeciwniej w postępowaniu apelacyjnym (zwanej dalej „stroną przeciwną”) godziwego wynagrodzenia z tytułu publicznego udostępniania utworów muzycznych. Zasadniczo kwestia prawna dotyczy tego, czy można uznać, że publiczne udostępnianie ma miejsce poprzez samo wyposażenie wagonów pociągów pasażerskich w systemy nagłośnienia.

Przedmiot i podstawa prawna pytania prejudycjalnego

Na podstawie art. 267 TFUE sąd odsyłający wnosi o dokonanie wykładni art. 3 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady.

Pytania prejudycjalne

- 1) Czy przewoźnik kolejowy, który korzysta z wagonów kolejowych, w których zainstalowane są systemy nagłośnienia służące do przekazywania informacji podróżnym, dokonuje w ten sposób publicznego udostępniania w rozumieniu art. 3 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym?
- 2) Czy art. 3 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym sprzeciwia się przepisom krajowym, które ustanawiają wzruszalne domniemanie publicznego udostępniania oparte na istnieniu systemów nagłośnienia, w przypadku gdy te systemy nagłośnienia są wymagane na mocy innych przepisów prawa regulujących działalność przewoźnika?

Przywołane przepisy prawa Unii i orzecznictwo Trybunału

Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, art. 3.

Wyroki: z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764; z dnia 15 marca 2012 r., Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141; z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631; z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140; z dnia 31 maja 2016 r., Reha Trening, C-117/15, EU:C:2016:379.

Przytoczone przepisy prawa krajowego

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (ustawa nr 8/1996 o prawie autorskim i prawach pokrewnych). Ustawa ta przewiduje, że artystom, wykonawcom i producentom fonogramów przysługuje prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia, którego wysokość jest ustalana za pomocą metod, z tytułu bezpośredniego lub pośredniego wykorzystania fonogramów opublikowanych w celach zarobkowych lub ich zwielokrotnień w drodze transmisji radiowej lub jakiegokolwiek publicznego udostępnienia. Prawo to może być wykonywane indywidualnie lub za pośrednictwem organizacji zbiorowego

zarządzania. Porozumienie między organizacjami zbiorowego zarządzania a użytkownikami, o których mowa w tej ustawie, dotyczące wynegocjowanych metod, jest zapisywane w protokole, który jest składany w Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (rumuńskim urzędzie ds. praw autorskich, zwanym dalej „ORDA”). Opublikowane w ten sposób metody są skuteczne wobec wszystkich użytkowników sektora, w odniesieniu do którego prowadzone były negocjacje.

Decizia nr. 399/2006 pentru publicarea în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, a Metodologiei privind comunicarea publică a fonogramelor publicate în scop comercial sau a reproducerilor acestora și tabelele cuprinzând drepturile patrimoniale ale artiștilor interpreți ori executanți și producătorilor de fonograme (decyzyja ORDA nr 399/2006 w sprawie publikacji w *Monitorul Oficial al României*, część I, metodologii dotyczącej publicznego udostępniania fonogramów publikowanych w celach zarobkowych lub ich zwielokrotnień oraz tabel zawierających prawa majątkowe artystów wykonawców i producentów fonogramów), zmieniona decyzją ORDA nr 189/2013.

„1. *Publiczne udostępnienie fonogramów publikowanych w celach zarobkowych lub ich zwielokrotnień* oznacza ich udostępnianie w miejscach publicznych (wewnątrz lub na zewnątrz pomieszczeń), niezależnie od sposobu ich udostępnienia, za pomocą środków mechanicznych, elektroakustycznych lub cyfrowych (urządzenia wzmacniające, urządzenia do odtwarzania nagrań dźwiękowych lub audiowizualnych, odbiorniki radiowe lub telewizyjne, sprzęt komputerowy itp.).

[...]

3. *Użytkownik fonogramów* w rozumieniu niniejszej metodologii oznacza każdą upoważnioną osobę fizyczną lub prawną, która udostępnia publicznie fonogramy opublikowane w celach zarobkowych lub ich zwielokrotnienia w pomieszczeniach, które osoba ta posiada na jakiegokolwiek podstawie (własność, zarząd, najem, podnajem, użyczenie, itp.).

[...]

5. Użytkownik jest zobowiązany uzyskać zezwolenia w formie licencji niewyłącznych, które są wydawane przez organizacje zbiorowego zarządzania [...] producentów fonogramów, w celu publicznego udostępnienia fonogramów publikowanych w celach zarobkowych [...] oraz zapłacić wynagrodzenie zgodnie z poniższymi tabelami, niezależnie od faktycznego czasu trwania publicznego udostępnienia. [...]”.

Tabela, o której mowa w pkt 5 powyżej, przewiduje miesięczne wynagrodzenie w wysokości 30 lei rumuńskich (RON) za wagon w odniesieniu do pociągów wyposażonych w systemy nagłośnienia.

Kodeks postępowania cywilnego

Artykuł 329 stanowi, że „[w] przypadku domniemań pozostawionych do zbadania i rozważnej oceny sądu sąd może oprzeć się na tych domniemaniach tylko wtedy, gdy mają one wagę i moc pozwalającą na uprawdopodobnienie domniemanego faktu; są one jednak dopuszczalne wyłącznie w przypadkach, w których ustawa dopuszcza dowód z przesłuchania świadków”.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 Strona wnosząca apelację jest organizacją zbiorowego zarządzania wyznaczoną przez ORDA do pobierania wynagrodzeń należnych producentom fonogramów. Działalność strony przeciwnej polega na publicznym pasażerskim transporcie kolejowym.
- 2 Dla niektórych kategorii pociągów zarządzanych przez stronę przeciwną wyposażenie wagonów pasażerskich w systemy nagłośnienia jest obowiązkowe na mocy rozporządzenia ministra właściwego do spraw transportu. W przypadku innych kategorii nie wykazano istnienia takiego wyposażenia. Strony nie zgadzają się co do tego, czy rozpatrywane systemy umożliwiają udostępnianie fonogramów, którą to kwestię sąd odsyłający uznaje za szczegół, który należy ustalić za pomocą dodatkowych dowodów w zależności od odpowiedzi, jakiej udzieli Trybunał. Podobnie brak jest bezpośrednich dowodów na rozpowszechnianie fonogramów jako muzyki tła w wagonach pociągów używanych przez pozwaną.
- 3 W powództwie wytoczonym przed Tribunalul București (sądem okręgowym w Bukareszcie) w dniu 2 grudnia 2013 r. strona wnosząca apelację wniosła zasadniczo o zasądzenie od strony przeciwnej zapłaty godziwego wynagrodzenia z tytułu publicznego udostępniania utworów muzycznych w pociągach pasażerskich. Tribunalul București (sąd okręgowy w Bukareszcie) oddalił powództwo, uznając, że jedynie systemy nagłośnienia, które umożliwiają technicznie publiczny dostęp do nagrań dźwiękowych, stanowią publiczne udostępnianie oraz że strona wnosząca apelację w niniejszej sprawie nie wykazała tego aspektu. Strona wnosząca apelację wniosła apelację od tego wyroku do sądu odsyłającego.

Główne argumenty stron postępowania głównego

- 4 Strona wnosząca apelację podnosi, że samo istnienie systemów nagłośnienia w wagonach pociągów pasażerskich zarządzanych przez stronę przeciwną jest równoznaczne z czynnością publicznego udostępniania. Ponadto nie należy dokonywać rozróżnienia między wagonami ze zwykłymi systemami nagłośnienia, z jednej strony, a wagonami, które posiadają również urządzenia niezbędne do udostępniania fonogramów, z drugiej strony, ponieważ wszystkie systemy nagłośnienia strony przeciwnej umożliwiają również publiczne udostępnianie fonogramów.

- 5 Strona przeciwna wnosi o oddalenie tego argumentu, podnosząc, że godziwe wynagrodzenia są należne jedynie z tytułu czynności publicznego udostępniania polegających na rzeczywistym rozpowszechnianiu fonogramów, które to czynności nie zostały wykazane przez stronę wnoszącą apelację. Ponadto techniczne systemy nagłośnienia – które są obowiązkowe w świetle zarówno przepisów prawa krajowego, jak i przepisów prawa Unii – nie mogą być utożsamiane z publicznym udostępnianiem, ani nie mogą stanowić wystarczającej podstawy domniemania publicznego udostępniania.
- 6 W toku postępowania w pierwszej instancji strona przeciwna wniosła o wystąpienie do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym w przedmiocie tych kwestii. Wniosek ten został oddalony przez Tribunalul București (sąd okręgowy w Bukareszcie). Sąd odsyłający ponownie zwrócił się z tym pytaniem do stron z urzędu i postanowił skierować do Trybunału wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania prejudycjalnego

- 7 W odniesieniu do **pierwszego pytania prejudycjalnego** sąd odsyłający uważa, że należy przeanalizować dwa pytania częściowe, a mianowicie: 1) czy montaż systemów nagłośnienia jest równoznaczny z publicznym udostępnieniem; oraz 2) czy nadawanie muzyki tła w wagonach pociągów pasażerskich ma charakter zarobkowy.
- 8 W odniesieniu do *pierwszego pytania częściowego* sąd odsyłający powołuje się na wyrok z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE, w którym Trybunał uznał, że obecność odbiorników telewizyjnych w pokojach hotelowych wraz z rozprowadzaniem sygnału telewizyjnego na rzecz klientów zajmujących pokoje hotelowe, którzy – biorąc pod uwagę fakt, że często zajmują kolejno pokój hotelowy – stanowią nową publiczność, stanowi czynność publicznego udostępniania dokonywaną w celu osiągnięcia zysku, będącą dodatkową usługą hotelarską. Na podstawie tego orzecznictwa Trybunału większość sądów krajowych uważa, że zainstalowanie urządzeń do publicznego odtwarzania nagrań dźwiękowych stanowi publiczne udostępnienie, niezależnie od tego, czy udostępnienie to rzeczywiście miało miejsce.
- 9 Sąd odsyłający uważa jednak, że nie takie jest znaczenie orzecznictwa Trybunału. Wnioskuje on bowiem z analizy wyroku z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE, oraz wyroku z dnia 15 marca 2012 r., Phonographic Performance (Ireland), że samo zainstalowanie odbiorników telewizyjnych w pokojach hotelowych nie jest wystarczające, ponieważ celowe działanie podmiotu prowadzącego hotel jest również konieczne do dostarczenia sygnału telewizyjnego w pokojach na rzecz klientów stanowiących „nową publiczność”.
- 10 Stosując wspomniane orzecznictwo w niniejszej sprawie, sąd ten uważa, że strona wnosząca apelację powinna przedstawić dowód nie tylko istnienia systemów nagłośnienia, lecz również zamiaru publicznego udostępnienia fonogramów

pasażerom przez stronę przeciwną, wykazując za pomocą różnych środków dowodowych faktyczne publiczne udostępnienie w pociągach pasażerskich.

- 11 Jeśli chodzi o *drugie pytanie cząstkowe*, należałoby je przeanalizować na wypadek, gdyby Trybunał stwierdził, że samo istnienie systemów nagłośnienia jest równoznaczne z czynnością publicznego udostępnienia. Zgodnie bowiem z orzecznictwem Trybunału w ramach oceny istnienia czynności publicznego udostępniania jednym z istotnych kryteriów jest zarobkowy charakter udostępniania.
- 12 W tym względzie sąd odsyłający powołuje się na wyrok z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE, i na wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., na podstawie których stwierdza, że gdyby przewoźnik kolejowy wyposażył niektóre wagony w urządzenia umożliwiające pasażerom indywidualny dostęp do utworów muzycznych lub ogólnie do utworów twórczości intelektualnej (np. ekrany dotykowe, odbiorniki radiowe, urządzenia ze słuchawkami umożliwiające wybór określonych utworów audiowizualnych lub muzycznych), taka usługa stanowiłaby publiczne udostępnianie i byłaby niewątpliwie oferowana w celu zwiększenia atrakcyjności handlowej podróży koleją, a zatem w celu zarobkowym.
- 13 Z drugiej jednak strony zarobkowy charakter udostępniania byłby wątpliwy, gdyby utwory muzyczne lub fragmenty utworów muzycznych były oferowane jedynie jako muzyka tła podczas podróży pociągiem. Trudno byłoby przyjąć, że potencjalny klient wybrałby pociąg, którym chciałby podróżować, kierując się muzyką, której mógłby słuchać podczas podróży. Ponadto w sektorze kolejowym w Rumunii konkurencja jest bardzo ograniczona, ponieważ na większości tras działa tylko jeden przewoźnik. Istotnymi kryteriami są zatem rozkład jazdy pociągu, oferta bezpośredniego przejazdu, czas trwania podróży i komfort wagonów, ale ten ostatni aspekt nie obejmuje muzyki rozpowszechnianej dla wszystkich pasażerów, która, przeciwnie, mogłaby być powodem uciążliwości dla większości z nich.
- 14 W tym względzie sąd odsyłający powołuje się na ustalenia Trybunału zawarte w wyroku z dnia 15 marca 2012 r., SCF, oraz w wyroku z dnia 31 maja 2016 r., Reha Training, i uważa, że stan faktyczny w niniejszej sprawie jest raczej zbliżony do stanu faktycznego w sprawie, w której wydano pierwszy z wymienionych wyroków, ponieważ czynnikiem decydującym jest quasi-monopol w sektorze transportu kolejowego, który nie pozostawia podróżnemu rzeczywistego wyboru co do danej usługi.
- 15 W odniesieniu do **drugiego pytania prejudycjalnego** sąd odsyłający przypomina, że przepisy krajowe wymagają, aby niektóre wagony pasażerskie były wyposażone w systemy nagłośnienia, oraz że w odniesieniu do każdego pociągu wyposażonego w system nagłośnienia metodologia zatwierdzona decyzją ORDA nr 399/2006 nakłada obowiązek zapłaty wynagrodzenia. W konsekwencji w takiej sytuacji istnieje wrzuszalne domniemanie publicznego udostępniania.

- 16 Jednakże obowiązkowy system zbiorowego zarządzania ustanowiony na mocy przepisów krajowych, jak również przepisy dotyczące ogólnej obowiązkowej skuteczności wynegocjowanych metod nie mogą zmienić mechanizmu stosowania art. 3 dyrektywy 2001/29 do tego stopnia, że de facto istnienie środków udostępniania byłoby samo w sobie wystarczające do powstania obowiązku zapłaty wynagrodzeń. Samo istnienie środków technicznych umożliwiających dokonanie czynności publicznego udostępniania nie mogłoby bowiem być utożsamiane z samym udostępnianiem i z prawnego punktu widzenia nie mogłoby prowadzić do powstania obowiązku zapłaty wynagrodzeń.
- 17 W związku z tym domniemanie takie jak to, o którym mowa w pytaniu drugim, nie mogłoby zostać wywiedzione z samego istnienia systemów nagłośnienia, ponieważ konieczne jest również wykazanie innych okoliczności świadczących o istnieniu faktycznego publicznego udostępniania.

DOKUMENT ROBOCZY